

KONKURS JĘZYKA POLSKIEGO - ETAP SZKOLNY (SZKOŁA PODSTAWOWA)

Przeczytaj tekst.

Jurata - królowa Bałtyku

W głębinach Bałtyku znajdował się kiedyś wspaniały pałac, zbudowany z bursztynu, w którym zamieszkiwała królowa morza - piękna Jurata. Otoczona boginkami, panowała nad wszystkimi morskimi stworzeniami. A ponieważ serce miała dobre, krzywdy najmniejszej zrobić im nie pozwoliła. Toteż służyły jej wiernie nie tylko dworki - boginki, ale łososie i węgorze, szproty i śledzie, dorsze i makrele, jednym słowem - cały podwodny świat.

Nic też dziwnego, że wzburzyła i poruszyła nią do głębi wiadomość o jakimś młodym rybaku, co to sieci zarzuca i jej rybom zagraża.

- Ta zuchwałość musi być ukarana – powiedziała do swoich boginek. – Nawet ja, królowa podmorskiego państwa, na życie najmniejszego szprota bym się nie targnęła, przeto nie pozwolę, aby uczynił to człowiek. Zwabimy zuchwalca w morskie odmęty i tu go srodze ukarzymy. Płynmy więc na spotkanie z tym, który moje prawa naruszył!

Wsiadła piękna Jurata do bursztynowej łodzi, boginki zaś do łodzi z wielkich muszli zrobionych i skierowały się ku brzegowi.

Jakże zdziwił się młody rybak, gdy najpierw usłyszał śpiew tkliwy dochodzący z oddali, a potem dojrzał wynurzające się z morza łodzie. Siedziały w nich dziewczęta tak urodziwe, że o sieciach zapomniał i oczu od nich oderwać nie mógł. A szczególnie od tej, która w bursztynowej siedziała łodzi i słała mu obiecujące uśmiechy.

Młody rybak nie pozostał na nie obojętny i również szczerym uśmiechem odpowiedział.

Uroda młodzieńca zrobiła tak wielkie wrażenie na Juracie, że chęć zemsty zgasała momentalnie w jej sercu i zakochała się w rybaku.

- Jestem Jurata, królowa Bałtyku – rzekła doń. – Przybywam tu, żeby cię ukarać za to, że spokój mego królestwa naruszyłeś i po moją własność sięgnąłeś. Ale podbiłeś moje serce i zamiast kary ofiaruję ci swoją miłość. Musisz ją jednakże odwzajemnić. Jeśli stałoby się inaczej, to nie unikniesz kary.

Rybak olśniony urodą władczyni morza i ujęty wspaniałością, bez chwili wahania odrzekł:

- Twój jestem i wierny ci będę do końca moich dni.

Spodobała się ta odpowiedź Juracie i odpowiedziała:

- Odtąd każdego wieczoru przybędę tu na spotkanie z tobą, a w ciągu dnia tęsknić będę i o tobie rozmyślać. A teraz żegnaj! Muszę już wracać do swego podmorskiego pałacu.

I zanurzyły się w Bałtyku łodzie Juraty i jej boginek, zamknęła nad nimi gładka toń wody, a młody rybak długo stał nieporuszony i wpatrywał się w spokojne morze, myśląc o przygodzie, jaka go spotkała.

Jurata zaś dotrzymała słowa i odtąd co wieczór młodzi spotykali się nad morskim brzegiem i spędzali razem długie, szczęśliwe godziny.

Ale ich miłość nie podobała się władcy burz i piorunów Perunowi. Nie mógł wybaczyć pięknej Juracie, że pokochała zwykłego śmiertelnika i postanowił ją srodze za to ukarać.

Którejś nocy, gdy wróciła ze spotkania ze swym ukochanym, rozgniewany cisnął piorunem w bursztynowy pałac, który rozsypał się na tysiące kawałków, grzebiąc pod swoimi szczątkami porażoną gromem Juratę.

Również młodego rybaka spotkała okrutna kara. Za sprawą Peruna fale roztrzaskały jego łódź, gdy na połów wyruszył, a on sam na dno morskie poszedł. Tam mściwy bóg kazał go przykuć do skały, gdzie – być może – do tej pory cierpi.

Do dziś też morze wyrzuca kawałki bursztynu, jakie pozostały po wspaniałym pałacu Juraty, królowej Bałtyku.

Marian Orłóń, Fragment książki „Legendy i podania polskie”

1. Powyższy tekst jest.

- A. bajką.
- B. mitem.
- C. legendą.
- D. baśnią.

2. Określ rodzaj narracji w podanym tekście

.....

3. Uzupełnij tabelę.

Elementy fantastyczne

Bohaterowie	Wydarzenia
1.	1.
2.	2.

4. Który plan został zapisany zgodnie z przebiegiem wydarzeń przedstawionym w tekście?

A.

- panowanie Juraty w głębinach morskich
- wieść o rybaku zagrażającym stworzonkom wodnym
- zemsta Peruna
- gniew Juraty
- spotkania królowej Bałtyku z ukochanym
- nieoczekiwana miłość do rybaka

B.

- panowanie Juraty w głębinach morskich
- nieoczekiwana miłość do rybaka
- spotkania królowej Bałtyku z ukochanym
- wieść o rybaku zagrażającym stworzonkom wodnym
- gniew Juraty
- zemsta Peruna

C.

- wieść o rybaku zagrażającym stworzonkom wodnym
- gniew Juraty
- nieoczekiwana miłość do rybaka
- spotkania królowej Bałtyku z ukochanym
- zemsta Peruna
- panowanie Juraty w głębinach morskich

D.

- panowanie Juraty w głębinach morskich
- wieść o rybaku zagrażającym stworzonkom wodnym
- gniew Juraty
- nieoczekiwana miłość do rybaka
- spotkania królowej Bałtyku z ukochanym
- zemsta Peruna

5. Nadaj inny tytuł tekstowi .

.....

6. Z pierwszego akapitu tekstu wypisz 3 epitety.

.....

7. Królowa Bałtyku była.

- A. urodziwa, dobra, wrażliwa.
- B. mądra, nieczuła, piękna.
- C. skąpa, sprawiedliwa, czuła.
- D. urocza, mściwa, oszczędna.

8. Kiedy zginęła Jurata?

- A. o świcie.
- B. w południe.
- C. wieczorem.
- D. w nocy.

9. Wyjaśnij znaczenie zwrotu: „...oczu od nich oderwać nie mógł”

.....

10. Aby znaleźć synonim wyrazu „jantar”, należy skorzystać ze słownika.

- A. frazeologicznego.
- B. wyrazów bliskoznacznych.
- C. poprawnej polszczyzny.
- D. ortograficznego.

11. Wpisz wielką lub małą literę:

(m/ M) ...orze (b/ B) ...ałyk

(m/ M) ...orze (b/ B) ...ałyckie

legenda (b/B) ... ałycka

12. Nazwij części mowy w podanym zdaniu.

Do dzisiaj morze wyrzuca kawałki bursztynu,
jakie pozostały po wspaniałym pałacu Juraty.

13. Odmień przez przypadki w liczbie pojedynczej i mnogiej rzeczownik „**wieczór**”.
Wypisz tematy i głoski oboczne.

liczba pojedyncza	liczba mnoga
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

tematy oboczne:

oboczności głosek:

14. Przedstaw związki wyrazów na wykresie poniższego zdania.

W głębinach Bałtyku znajdował się kiedyś wspaniały pałac Juraty.

Nazwij części zdania.

15. W imieniu Juraty napisz do Peruna list, w którym opowiesz o swojej miłości do rybaka. Wyjaśnij mu, dlaczego nie powinien karać zakochanych.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

**Klucz odpowiedzi
i schemat punktowania zadań**

Nr zad.	Poprawna odpowiedź i kryteria punktowania	Maks.
1.	C	1
2.	Narracja trzecioosobowa	1
3.	Bohaterowie fantastyczni, np. Jurata, boginki Wydarzenia fantastyczne, np. mieszkanie Juraty w głębinach morza; służenie królowej przez stworzenia morskie - za prawidłowe podanie 4 elementów fantastycznych - 2p - za podanie 2 elementów fantastycznych - 1p	2
4.	D	1
5.	Nadanie trafnego tytułu tekstowi	1
6.	np. głębinach Bałtyku, wspaniały pałac, piękna Jurata - za wypisanie 3 epitetów - 1p	1
7.	A	1
8.	D	1
9.	np. zapatrzony był w urodziwe postaci - za wyjaśnienie zwrotu – 1p	1
10.	B	1
11.	morze Bałtyk, Morze Bałtyckie, legenda bałtycka - za wszystkie odpowiedzi prawidłowe – 1p	1
12.	do – przyimek, dziś – przysłówek, morze – rzeczownik, wyrzuca – czasownik, kawałki – rzeczownik, bursztynu – rzeczownik, jakie – zaimek przymiotny, pozostały – czasownik, po – przyimek, wspaniałym – przymiotnik, pałacu – rzeczownik, Juraty – rzeczownik - za prawidłowe nazwanie wszystkich części mowy - 3p - za 1 –2 błędne odpowiedzi – 2p - za 3 błędne odpowiedzi - 1p	3
13.	M. wieczór wieczory D. wieczoru wieczorów C. wieczorowi wieczorom B. wieczór wieczory N. wieczorem wieczorami Msc. wieczorze wieczorach W. wieczorze! Tematy oboczne: wieczór: wieczor: wieczorz Oboczności głosek: ó: o r: rz - za odmianę rzeczownika przez przypadki – 1p - za wypisanie tematów obocznych – 1p - za wypisanie oboczności głosek – 1p	3
14.	- za przedstawienie związków wyrazów na wykresie – 1p	4

	<p>pałac – podmiot, znajdował się – orzeczenie, Juraty – przydawka wspaniały – przydawka, w głębinach – okolicznik, Bałtyku- przydawka kiedyś – okolicznik</p> <ul style="list-style-type: none"> - za nazwanie prawidłowe wszystkich części zdania - 2p - za 2 błędne odpowiedzi – 1p 	
15.	<p>I. Stosowanie formy listu 1p</p> <ul style="list-style-type: none"> - Niezbędne wyróżniki: miejscowość i data, nagłówek, podpis <p>II. Realizacja tematu 0 – 3p</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uczeń chociaż w części listu nawiązuje do tematu – 1p - Opowiada o swojej miłości do rybaka - 1p - Wyjaśnia Perunowi, dlaczego nie powinien karać zakochanych - 1p <p>III. Kompozycja wypowiedzi 1p</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uczeń tworzy spójną, logicznie uporządkowaną wypowiedź <p>IV. Dobór środków językowych 1p</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uczeń posługuje się bogatym słownictwem, nazywa swoje uczucia i emocje <p>V. Poprawność językowa 1p</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dopuszczalne 3 błędy językowe <p>VI. Poprawność ortograficzna 1p</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dopuszczalne 3 błędy ortograficzne <p>VII. Poprawność interpunkcyjna 1p</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dopuszczalne 3 błędy interpunkcyjne <p>VIII. Estetyka zapisu 1p</p> <ul style="list-style-type: none"> - Staranne pismo, stosowanie akapitów 	10

Opracowanie:

Jolanta Danowska
Alicja Daszuta
Anna Kupis
Beata Kuczyńska
Teresa Pieńczykowska
Celina Sanicka
Bożena Zajkowska